

20. 5. 2019

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Zločincem na internetu snadno a rychle

Fenomén internetové kriminality je dlouhodobě na vzestupu. To je fakt, se kterým se bohužel musí smířit nejen aktivní uživatelé internetu. Smysl a účel tohoto příspěvku je stručný právní exkurs do aktuální problematiky protiprávních jednání páchaných prostřednictvím internetu.

Představme si například situaci, kdy o Vás někdo na facebookové skupině sdružující obyvatele Vašeho města prohlásí, že jste ho podvedl a připravil o značnou sumu peněz. Není to samozřejmě pravda, ale to nikdo z uživatelů této sociální sítě v daný okamžik neví. Takový příspěvek, jinak řečeno pomluva,[1] však může Vaš osobní i pracovní život doslova obrátit vzhůru nohama. Jaké jsou právní souvislosti takového jednání? Nejen o tom se dočtete na následujících řádcích.



Rostoucí internetová kriminalita

Nahlédneme-li do zprávy Nejvyššího státního zastupitelství za rok 2017, zjistíme, že dochází ke statisticky významnému nárůstu počtu tzv. nenávislných výroků na internetu, zejména na sociálních sítích.[2] Jako jeden z posledních případů budiž připomenuta značně medializovaná kauza ženy, která byla za svůj komentář „Rovnou“ s přiložením symbolu pistole k fotografii třídy dětí tvořené převážně příslušníky národnostních menšin potrestána trestem odnětí svobody na 8 měsíců s podmíněným odkladem na 1,5 roku a pokutou ve výši 20.000 Kč.[3]

Zmíněná kauza vyvolala ve vodách sociálních sítí, a internetu obecně, značný rozruch, neboť řada uživatelů do té doby vůbec nevěděla, že by je za jejich projevy na internetu mohl čekat takto přísný trest. V některých případech však s sebou může nezákonné jednání na internetu přinášet i vícero druhů sankcí. Příkladem může být porušení autorského práva, o kterém bude spolu s jednotlivými druhy odpovědnosti pojednáno v dalších částech příspěvku.

Problémy může mít nejen autor příspěvku

Ačkoliv předmětem tohoto článku je zejména otázka odpovědnosti samotného autora, je nezbytné zmínit také existenci odpovědnosti dalších osob. Za určitých okolností totiž nese odpovědnost za protiprávní jednání osob na svém webu nejen autor textu, ale také provozovatel webu. Je třeba však připomenout, že samotný provozovatel není za příspěvky uživatelů odpovědný bez dalšího, jelikož taková právní úprava by znemožnila samotnou existenci webů umožňujících vkládání příspěvků jednotlivých uživatelů a to i takových webů, jejichž primární obsah rozhodně nesměřuje k vyvolávání jakýchkoli konfliktů (tedy například zahrádkářské či kulinářské weby atd.). Právní odpovědnost provozovatelů je proto principiálně vyloučena ve všech případech kdy je poskytovatel ukryt v tzv. bezpečném přístavu (angl. Safe Harbor).[4]

O odpovědnosti poskytovatelů tedy můžeme uvažovat pouze v případě, kdy z tohoto bezpečného přístavu „vyplují“. Jedná se o situaci, kdy poskytovatel mohl a měl vědět, že příspěvek je protiprávní nebo dozvěděl-li se prokazatelně o protiprávní povaze příspěvku a neučinil veškeré kroky k odstranění či znepřístupnění takového příspěvku.[5]

Trestněprávní odpovědnost

Ohledně právní odpovědnosti samotného autora je třeba zejména zmínit nejzávažnější postih, který mu hrozí, tedy postih vyplývající z norem práva trestního. Pro případné použití trestních sankcí je však třeba vyjít ze základního principu trestního práva a jeho vůdčí zásady a tak tedy platí, že i v prostředí kyberprostoru zůstává princip subsidiarity trestní represe. Jinak řečeno univerzální pravidlo umožňující využití prostředků trestního práva (typicky odnětí svobody, zákazu činnosti atp.) jen v takových případech, kdy se jiné právní či mimoprávní prostředky ukáží jako neúčinné.[6] Není-li však řešení jinými prostředky možné, nezbyvá než uplatnit postih trestněprávní. Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman v této souvislosti hovoří o tom, že nenávistné projevy na internetu je třeba důsledně trestat. Sám se však přiklání k mírnějším formám trestní represe, tedy k ukládání peněžitých trestů, případně podmíněných trestů odnětí svobody.[7]

Určitou hranici v oblasti nevhodných projevů na internetu vymezil Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí z roku 2017,[8] ve kterém se zabýval otázkou, zda vulgární projevy vůči konkrétní osobě zveřejněné na serveru YouTube mohou naplnit skutkovou podstatu trestného činu výtržnictví. Na základě okolností případu, kterými byla nízká sledovanost videa, následné odstranění videa a omluva autora, dospěl Nejvyšší soud k závěru, že jednání youtubera bylo pouze neslušné, nikoliv však hrubě neslušné, jak vyžaduje pro přečin výtržnictví trestní zákoník. Z toho Nejvyšší soud dovodil, že za těchto okolností několik vulgárních výrazů na internetu nemůže založit trestněprávní odpovědnost jejich autora. Následně uložil soudu 1. stupně, aby zvážil posouzení věci jako přestupku proti občanskému soužití, jinými slovy řečeno zde poukázal na potenciální správní odpovědnost autora příspěvku, které se budeme věnovat dále.

Správní odpovědnost

Napomenutí, pokuta, zákaz činnosti, propadnutí věci či náhradní hodnoty nebo zveřejnění rozhodnutí o přestupku. To jsou možné postihy pro toho, jehož jednání sice nedosahuje takové intenzity porušení práva a společenské nebezpečnosti, aby bylo možné potrestat jej v rámci práva trestního, ale na druhou stranu není možné ponechat jeho chování bez postihu.

Na základě loňské rekodifikace správního práva vstoupil v účinnost také zákon o některých přestupcích, který upravuje mimo jiné přestupky proti občanskému soužití, přičemž v prostředí internetu je typickým přestupkem ublížení na cti zesměšněním či urážkou, vyhrožování újmou na zdraví, nepravdivé obvinění z přestupku, schválnost, jiné hrubého jednání a dalších.[9] Za uvedené přestupky hrozí v případě ublížení na cti zesměšněním či urážkou pokuta až 10.000 Kč,[10] v ostatních výše zmíněných případech však až 20.000 Kč.[11] Mimo pokuty je dále možné uložení omezujícího opatření,[12] kterým může být zákaz účasti na společenských událostech, styk s určitou osobou nebo skupinou osob či účast na programu pro zvládání agrese nebo násilného chování.[13] Zmíněné přestupky jsou však pouze úzkým výčtem, další jsou totiž obsaženy ve zvláštních zákonech, kterých je až 200![14]

Občanskoprávní odpovědnost

Občanskoprávní odpovědnost, která je svou povahou odpovědností soukromoprávní, je další z druhů odpovědností, které mohou být jednáním v prostředí internetu založeny. Listina základních práv a

svobod zakotvuje právo každého na zachování lidské důstojnosti, osobní cti, dobré pověsti a ochrany jeho jména.[15] Tuto zásadu dále konkretizuje občanský zákoník, když stanoví, že ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy.[16] Každý, kdo se cítí na tomto právu dotčen, má právo domáhat se toho, aby bylo od neoprávněného zásahu upuštěno nebo aby byl odstraněn jeho následek.[17] Tyto základní zásady se aplikují bez ohledu na to, zda se pohybujeme v reálném světě či v prostředí kyberprostoru.

Občanský zákoník v citovaných ustanoveních hovoří jednak o upuštění od neoprávněného zásahu, tzn. o právu poškozené osoby žádat po rušiteli, aby se zdržel určitého jednání,[18] tedy aby kupříkladu upustil od dalšího šíření pomluvy, jednak se zmiňuje o odstranění následku takového jednání, tedy typicky o smazání difamující informace z počítačové sítě.[19] To jsou ovšem pouze speciální nároky, které v daném případě občanské právo přiznává poškozenému vůči škůdci. Dalším prostředkem ochrany je taktéž obecná povinnost škůdce k náhradě nemajetkové újmy poskytnutím přiměřeného zadostiučinění,[20] které se poskytuje v penězích, nepostačí-li k odčinění újmy jiný způsob,[21] kterým je typicky omluva, konstatování, že bylo porušeno právo, či trestní nebo správní postih.[22]

Otázku náhrady při újmě na přirozených právech člověka upravuje občanský zákoník tím způsobem, že škůdce nahradí jak majetkovou újmu, tedy škodu, tak i nemajetkovou újmu včetně odčinění způsobených duševních útrap.[23] Materiální újma (škoda) může ve formě ušlého zisku vzniknout například v situaci, kdy v důsledku nepravdivé informace ostatní osoby přestanou s poškozeným navazovat obchodní styky, či dojde k přeřazení osoby na nižší pracovní pozici. Naproti tomu nemajetková újma je typicky již zmíněná újma na důstojnosti, cti, pověsti apod. Taková újma se však velice obtížně vyčísluje, bude tedy vždy záležet na konkrétním posouzení daného případu soudem.

Autorské právo jako internetový postrach

Jako samostatnou kapitolu jsme ponechali otázku práva autorského, neboť neoprávněný zásah do autorskoprávní ochrany, typicky například opsání diplomové práce či ilegální stahování filmů, může zakládat jak možnou odpovědnost trestněprávní či správní, tak i odpovědnost občanskoprávní. Pro zvláště závažné prohřešky, které je třeba postihovat prostředky trestního práva, zakotvuje trestní zákoník hned několik skutkových podstat trestných činů. Za všechny uvádíme trestný čin porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi. U tohoto trestného činu závisí výše trestu mimo jiné zejména na výši škody či rozsahu trestné činnosti a pachatel se vystavuje nebezpečí trestu odnětí svobody v případě škody nižší než půl milionu Kč až na dvě léta, zákazu činnosti nebo propadnutí věci. Přesáhne-li však škoda 5 milionů Kč, trestní sazba se zvyšuje na rozmezí tři léta až osm let.[24] Aby však bylo možné využít trestněprávní sankci, je třeba, aby byl zásah do autorského práva nikoli nepatrný. V méně závažných případech může být takové jednání postihnuto jako přestupek podle autorského zákona,[25] za který hrozí pokuta až do výše 150.000 Kč.[26]

V občanskoprávní rovině přiznává autorský zákon autorovi, do jehož práva bylo neoprávněně zasazeno, nebo mu takový zásah hrozí, celou paletu dílčích práv. Autorskoprávní ochrana se v podstatě překrývá s ochranou osobnosti popsanou výše, autor má tedy právo požadovat upuštění od neoprávněného zásahu a odstranění následku takového jednání, dále právo na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za způsobenou nemajetkovou újmu formou omluvy či zadostiučiněním v penězích a případně také právo na náhradu škody a na vydání bezdůvodného obohacení.[27]

Mezinárodní komparace vybraných aspektů národních úprav

Zatímco dle platné právní úpravy v České republice i Velké Británii platí, že provozovatel nese za cizí obsah zveřejněný na svém webu odpovědnost pouze za vzniklou škodu či nemajetkovou újmu, v Německu je situace odlišná. Dle zákona účinného od loňského roku totiž mají provozovatelé sociálních sítí povinnost odstranit nenávistné příspěvky zpravidla do 24 hodin od nahlášení příspěvku pod pokutou až 50 milionů EUR (zhruba 1,3 miliardy Kč).[28] Dle německé úpravy tudíž provozovatelé odpovídají nejen za vzniklou škodu či nemajetkovou újmu, ale jsou navíc sankciováni již za samotné porušení povinnosti příspěvek v dané lhůtě smazat, ať již újma vznikla či nikoliv.

V přímém kontrastu s německou legislativou byl projednáváný poslanecký návrh zákona předložený poslancem Václavem Klausem ml., který ve své podstatě směřoval k zákazu cenzuru prováděné provozovateli či správci veřejně přístupných počítačových sítí pod sankcí vysokých pokut (až 50 milionů Kč) či až tříletého odnětí svobody.[29] Osud tohoto legislativního návrhu je však více než nejistý.

Zajímavý postoj zaujaly německé soudy k otázce odpovědnosti provozovatele diskuzního portálu za vyprovokovanou diskuzi, kdy německá Policie otevřela diskuzní fórum, do kterého mohli uživatelé vkládat indicie pro vyšetřování případu surové vraždy, nicméně zmíněné fórum brzy degradovalo na útoky na potencialního pachatele. V daném případě byl podezřelý posléze shledán nevinným a soud mu přiznal odškodnění ve výši 7.500 EUR.[30]

Pro budoucí vývoj v oblasti odpovědnosti za diskuzní příspěvky na internetu je důležitým vodítkem právní úprava ve Velké Británii, podle které může k porušení zákona dojít byť jen jediným kliknutím.[31] Ve Spojeném království totiž postačí, pokud někdo retweetne (pře pošle) protiprávní příspěvek a takový retweet je vnímán jako projev souhlasu s daným příspěvkem, což zakládá též odpovědnost osoby, která příspěvek pouze přeposlala.[32] Je otázkou, jak se s touto problematikou v budoucnu vypořádá tuzemská aplikační praxe.

Závěrem

Vraťme se na závěr k situaci z úvodu článku a nastiňme si na základě výše uvedených poznatků postup v případě pomluvy učiněné prostřednictvím internetu. Prvním krokem poškozené osoby bude bezesporu snaha o to, aby byl závadný příspěvek z internetu odstraněn a nemohl se tak pokud možno již dále šířit. Poškozený se může obrátit jednak na autora příspěvku, jednak na provozovatele sociální sítě, kterým je v našem případě Facebook.

Společným znakem sociálních sítí je nicméně rychlost, s jakou se na nich příspěvky šíří. Pravděpodobně se tak již v mezidobí tato lživá informace dostala k desítkám, stovkám, možná tisícům uživatelů a pro poškozenou osobu již bude značně obtížné získat zpět jejich důvěru a společenský kredit. Můžeme tedy hovořit o tom, že již došlo ke vzniku nemajetkové újmy spočívající v dotčení důstojnosti poškozeného. V takovém případě je tu primárně právo na to, aby se autor příspěvku dotčené osobě omluvil, pokud však vzhledem k okolnostem případu omluva nepostačí, je možné se domáhat i zadostiučinění v penězích.[33]

Kromě práva na náhradu nemajetkové (příp. i majetkové) újmy má však poškozená osoba také možnost podat trestní oznámení pro trestný čin pomluvy, za který hrozí autorovi příspěvku v případě pomluvy učiněné na internetu trest odnětí svobody až na dvě léta či zákaz činnosti.[34] Pokud by však intenzita takového protiprávního jednání nedosahovala hranice nezbytné pro uplatnění trestněprávního postihu, neznamená to, že pachatel vyvázne bez jakékoliv sankce. V takovém případě je totiž možné, že se pachatel dopustil přestupku, za který lze uložit pokutu až do výše 10.000 Kč.[35]

Bez ohledu na to, o jaký druh odpovědnosti v konkrétním případě půjde, je nicméně třeba mít na paměti, že každý uživatel za sebou na internetu zanechává tzv. digitální stopu,[36] která může následně sloužit proti jeho osobě jako důkazní materiál.[37] Musíme si tedy uvědomit, že každý projev na internetu, každá zpráva či reakce, s sebou mohou v budoucnu nést někdy i velice závažné následky.

Mgr. Aleš Eppinger,

advokát

Ladislav Brabec,

paralegal

[Schaffer & Partner Legal s.r.o., advokátní kancelář](#)

Vodičkova 710/31

110 00 Praha 1

Tel.: +420 221 506 300

Fax: +420 221 506 301

e-mail: info@schaffer-partner.cz

[1] VOČKA, Vladimír. § 184 Pomluva. In: DRAŠTÍK, Antonín, Robert FREMR, Tomáš DURDÍK, Miroslav RŮŽIČKA, Alexander SOTOLÁŘ aj. Trestní zákoník: Komentář [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-11-27]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

[2] [online]. [cit. 2018-11-28]. K dispozici >>> [zde](#).

[3] [online]. [cit. 2018-11-28]. K dispozici >>> [zde](#).

[4] § 5 a 6 zákona č. [480/2004](#) Sb., o některých službách informační společnosti, v platném znění

[5] tamtéž

[6] Jelínek J. a kol.: trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 6. vydání. Praha: Leges, 2017, s. 33

[7] [online]. [cit. 2018-11-27]. K dispozici >>> [zde](#).

[8] sp. zn. 7 Tdo 1235/2017, k dispozici >>> [zde](#).

[9] § 7 odst. 1 zákona č. [251/2016](#) Sb., o některých přestupcích, v platném znění (dále jen „zákon o některých přestupcích“)

[10] § 7 odst. 4 písm. a) tamtéž

[11] § 7 odst. 4 písm. b) tamtéž

[12] § 7 odst. 6 tamtéž

[13] § 52 odst. 1 zákona č. [250/2016](#) Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, v platném znění

[14] [online]. [cit. 2018-11-27]. K dispozici >>> [zde](#).

[15] Čl. 10 ústavního zákona č. [2/1993](#) Sb., Listiny základních práv a svobod, v platném znění, obdobně § 81 odst. 1 zákona č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, v platném znění (dále jen „občanský zákoník“)

[16] § 81 odst. 2 občanského zákoníku

[17] § 82 odst. 1 občanského zákoníku

[18] TŮMA, Pavel. § 82 [Nároky ze zásahu do osobnosti člověka]. In: BÍLKOVÁ, Jana, ČERNÝ, Michal, ČUHELOVÁ, Kateřina, DAVID, Ludvík, DÁVID, Radovan, DOBROVOLNÁ, Eva, FOJTÍK, Lumír,

HANDLAR, Jiří, HAVLAN, Petr, HOLEJŠOVSKÝ, Josef, HORECKÝ, Jan, HULMÁK, Milan, HURDÍK, Jan, HRDLIČKA, Miloslav, KOUKAL, Pavel, LASÁK, Jan, LAVICKÝ, Petr, LAZÍKOVÁ, Jarmila, LEBEDA, Martin, PODIVÍNOVÁ, Martina Kuloglija, PONDIKASOVÁ, Tereza, RONOVSÁ, Kateřina, RUBAN, Radek, ŠEVČEK, Marek, TŮMA, Pavel, VÍTEK, Jindřich. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 1. vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 468. ISBN 978-80-7400-529-9.

[19] tamtéž

[20] PAVLÍK, Pavel. § 82 (Prostředky obrany při dotčení osobnosti člověka). In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-11-27]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

[21] § 2951 odst. 2 občanského zákoníku

[22] VOJTEK, Petr. § 2951 (Způsob náhrady škody). In: ŠVESTKA, Jiří, Jan DVOŘÁK, Josef FIALA aj. Občanský zákoník: Komentář, Svazek VI, (§ 2521-3081) [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2018-11-27]. ASPI_ID KO89_f2012CZ. Dostupné v Systému ASPI. ISSN: 2336-517X.

[23] § 2956 občanského zákoníku

[24] § 270 odst. 1, odst. 3 zákona č. [40/2009](#) Sb., trestní zákoník, v platném znění (dále jen „trestní zákoník“)

[25] (ŠÁMAL, Pavel. § 270 [Porušení autorského práva, práv souvisejících s právem autorským a práv k databázi]. In: ŠÁMAL, Pavel, GRIVNA, Tomáš, HERCZEG, Jiří, KRATOCHVÍL, Vladimír, PÚRY, František, RIZMAN, Stanislav, ŠÁMALOVÁ, Milada, VÁLKOVÁ, Helena, VANDUCHOVÁ, Marie. Trestní zákoník (EVK). 2.vydání. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2012, s. 2734. ISBN 978-80-7400-428-5.)

[26] § 105a odst. 2 ve spojení s § 105a odst. 1 písm. a) zákona č. [121/2000](#) Sb., autorský zákon, v platném znění (dále jen „autorský zákon“)

[27] § 40 autorského zákona

[28] [online]. [cit. 2018-11-27]. K dispozici >>> [zde](#).

[29] Sněmovní tisk 384/0, dostupný [zde](#)

[30] Rozsudek Nejvyššího zemského soudu v Celle (Dolní Sasko) ze dne 19.06.2007, sp. zn. 16 U 2/07, K dispozici >>> [zde](#).

[31] [online]. [cit. 2019-02-13]. K dispozici >>> [zde](#).

[32] tamtéž

[33] § 2951 odst. 2 občanského zákoníku

[34] § 184 odst. 1, odst. 2 trestního zákoníku

[35] § 7 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 7 odst. 4 písm. a) zákona o některých přestupcích

[36] ČERNÝ, Michal. Digitální stopy a digitální identita. Metodický portál RVP [online]. 2011 [cit. 2018-11-27]. K dispozici >>> [zde](#).

[37] tamtéž

© EPRAVO.CZ - Sbírká zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Postoupení pohledávky na výživné jako novinka právní úpravy účinné od 1. 1. 2026](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [Mimořádné vydržení a vývoj judikatury Nejvyššího soudu](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)